

ΠΑΥΛΕΙΑ

ΥΠΟ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΥ
Πρωτοπρεσβυτέρου

Α΄.

Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΚΟΡΥΦΑΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ *Κατὰ παλαιὸν χειρόγραφον.*

Εἰς τὴν πολυτιμοτάτην συλλογὴν τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Λέσβῳ (Ἱ. Μητρόπολις Μηθύμνης) παρὰ τὴν Καλλονὴν Ἱεροῦ Μονῆς τοῦ «Λειμῶνος» περιλαμβάνεται καὶ τεῦχος μεμβράνινον φέρον τὸν ἀριθμὸν 11. Τὸ τεῦχος ἔχει σχῆμα μ. φύλλου (0,275×0,215), σύγκειται ἐκ φύλλων 150, ἐγγραφή πιθανῶς κατὰ τὴν ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα καὶ περιέχει «*Μηναῖον τοῦ Ἰουνίου μηνός*». Ἡ ἐν τῷ Μηναίῳ τούτῳ τάξις τῶν ἡμερησίων ἁσματικῶν ἀκολουθιῶν διαφέρει κατὰ πολὺ τῶν ἐν τοῖς τύποις ἐκδιδομένοις «Μηναίοις», ὡς παρατηρήθη ἤδη ὑπὸ τοῦ τὸ πρῶτον περιγράψαντος αὐτὸ μετὰ τῶν τῆς ὅλης συλλογῆς χειρογράφων Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως¹. Τῇ εὐμενεῖ ἀδείᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μηθύμνης κ. Διονυσίου καὶ τῇ πρόφρονι διευκολύνσει τοῦ τε Ἱγουμενοῦ τῆς Μονῆς Πανσοῦ Ἀρχιμανδρίτου Πολυκάρπου καὶ τοῦ ζηλωτοῦ Σκευοφύλακος καὶ Βιβλιοθηκαρίου αὐτῆς Πανσοῦ Ἀρχιμανδρίτου Χρυσοστόμου ἠδυνήθημεν νὰ μελετήσωμεν ἐν ταῖς λεπτομερεῖαις του τὸ κείμενον τῆς ἐν τῷ περὶ οὗ πρόκειται πολυτίμῳ χειρογράφῳ περιεχομένης ἁσματικῆς ἀκολουθίας τῆς ΚΘ' Ἰουνίου, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν Κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἐν τοῖς ἐν χρήσει σήμερον ἐντύποις «Μηναίοις» περιεχομένην ὁμοίαν, τὸ πόρισμα δὲ τῆς μελέτης ταύτης ἐκτίθεται ἐν τοῖς ἐφεξῆς, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἐν Ἑλλάδι κηρύγματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Πρὸς τὴν Α. Σ. τὸν Μητροπολίτην Μηθύμνης Διονύσιον καὶ τοὺς Πανσοῦ Ἱγούμενον καὶ Σκευοφύλακα τῆς Ἱ. Μονῆς Λειμῶνος ἐκφράζομεν καὶ ἐντεῦθεν εὐγνώμονας εὐχαριστίας διὰ τὴν πρόθυμον καὶ ἀποτελεσματικὴν διευκόλυνσιν, ἣν παρέσχον ἡμῖν.

1. *Μαυρογορδάτιος Βιβλιοθήκη*, ἥτοι γενικὸς περιγραφικὸς Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς ἀνά τὴν Ἀνατολὴν Βιβλιοθήκαις εὐρισκομένων ἑλληνικῶν χειρογράφων, καταρτισθεῖσα καὶ συνταχθεῖσα κατ' ἐντολὴν τοῦ ἐν ΚΠδλεῖ Ἑλλην. Φιλολογικοῦ Συλλόγου ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως, τόμος α΄, Ἐν Κων/πόλει 1884, σελ. 29.

Α΄.

Τό, περὶ οὗ ὁ λόγος, χειρόγραφον Μηναιὸν εἰς τὴν ΚΘ΄ Ἰουνίου (ἐν φύλλῳ 133 β) ἀναγράφει

Μηνὶ τῷ αὐτῷ καθ' τῶν ἀγίων καὶ κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου
καὶ εὐθὺς ἀμέσως

Κάθισμα εἰς τὸ Θεὸς Κύριος ἦχος δ΄.

καὶ ἔπεται τὸ γνωστὸν Ἀπολυτίκιον τοῦ ἐντύπου Μηναιῶ «Οἱ τῶν Ἀποστόλων Πρωτόθρονοι...» παρηλλαγμένον περὶ τὸ τέλος κατὰ μίαν λέξιν—ἀντὶ τοῦ «*εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ...*» τοῦ ἐντύπου, ἐνταῦθα σημειοῦται «*εἰρήνην τῇ πολιτείᾳ*».

Ἔπονται τέσσαρα εἰσέτι Καθίσματα, ὧν τὸ ἐν εἶναι ἡ γνωστὴ Ὑπακοὴ «*Ποία φυλακὴ...*» τοῦ ἐντύπου Μηναιῶ, ἀναγραφόμενον δευτερον ἐν τῷ χειρογράφῳ (φ. 133 β), δύο—τὸ τέταρτον καὶ πέμπτον (φ. 133 β) εἶναι τὰ αὐτὰ πρὸς τὰ τοῦ ἐντύπου («*Τὸν βυθὸν τῆς ἀλιείας καταλιπών...*» καὶ «*Οὐρανόθεν τὴν κλήσιν παρὰ Χριστοῦ...*») ἄνευ τῶν ἐν αὐτοῖς Θεοτοκίων, καὶ ἐν, τὸ τρίτον τοῦ χειρογράφου (φ. 133 β), δὲν περιέχεται ἐν τῷ ἐντύπῳ Μηναιῶ. Πρὸ ἐκάστου τῶν Καθισμάτων σημειοῦται ἡ λέξις «ἄλλο» μετὰ τῆς ἐνδείξεως τοῦ ἤχου καὶ τοῦ ἁσματικοῦ προτύπου, κατὰ τὸ ὁποῖον ψάλλεται, μετ' αὐτὸ δὲ παρατίθεται (ἐν φύλλῳ 134) τὸ γνωστὸν Κοντάκιον «*Τοὺς ἀσφαλεῖς καὶ θεοφθόγγους κήρυκας...*» ἄνευ παραλλαγῆς τινός, μετὰ τοῦ ἐπίσης ἐν χρῆσει σήμερον Οἴκου «*Τράνωσόν μου τὴν γλώσσαν...*» ὅστις ἀποτελεῖ τὴν πρώτην στροφὴν τοῦ εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους ὕμνου Ρωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ. Τὴν στροφὴν ταύτην ἀκολουθοῦσιν ἐν τῷ χειρογράφῳ (φ. 134—135) καὶ ἕτεραι δέκα στροφαὶ ἐκ τοῦ μὴ χρησιμοποιουμένου σήμερον ἐν τῇ λατρείᾳ ὑπολοίπου τοῦ ὕμνου τοῦ Ρωμανοῦ, ὅστις ἔχει Ἀκροστιχίδα «*Τοῦ ταπεινοῦ Ρωμανοῦ ὁ ψαλμός*· αἱ ἐν τῷ ἡμετέρῳ χειρογράφῳ περιεχόμεναι στροφαὶ ἄρχονται ἀπὸ τῶν ἐπομένων φράσεων.

Οὕτως ποτὲ οἱ μαθηταὶ σου...

Τούτους τοὺς ἄρνας ὁ ἀγελάρχης...

Πέτρε, φιλεῖς με ;...

Ἰσχυέ μοι καὶ σύ, ὦ Ἀνδρέα...

Νῦν δεῖξον ἔργον, ὦ Ἰωάννη...

Οὕτως καὶ σύ, Ἰάκωβε, πράττε...

1. Ὁ ὕμνος οὗτος ἐγνώσθη παρ' ἡμῖν εὐρύτερον δημοσιευθεὶς καὶ ἐν τῇ «Ἀναπλάσει» (1934) ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρ. Φυτράκη.

Ὑπαγε, Φίλιππε, ἅμα τούτοις...
 Ῥήματι τῆς ποτὲ ἀπιστίας... Θωμά...
 Ὡσπερ Τελώνης μείνον, Ματθαίε...
 Μίαν φωνὴν ἀφήμι πᾶσι...

ἦτοι (μετὰ τῆς πρώτης στροφῆς) ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀκορο-
 στιχίδος συγκεκομμένης ὡς ἑξῆς

ΤΟ—Τ—Π—ΙΝΟΥ ΡΩΜ

Τὸν ὕμνον τοῦτον τοῦ Ρωμανοῦ ἀκολουθοῦσι (φ. 135β—138) τριάκοντα
 Στιχηρά, ἐν οἷς περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἐν τῷ ἐντύπῳ Μηναίῳ περιεχο-
 μενα «Ποίοις εὐφημιῶν ἄσμασι...», «Ποίοις ὕμνων ἀλλήλων...», «Ποίοις
 πνευματικοῖς ἄσμασι...» (135 β—136),¹ «Τῷ τριτῷ τῆς ἐρωτήσεως...»
 (φ. 136),² «Ὁ οὐρανόθεν τὴν χάριν...», «Σὺ ἐπαξίως...» (φ. 137), «Ὁ ἐξ
 οὐρανοῦ κληθείς», «Ὁ χριστοκλήρξ Στανροῦ τῆ πανοπλίας...» (φ. 138,³
 «Τὰ κατὰ πόλιν δεσμὰ καὶ τὰς θλίψεις σου...» καὶ «Τὰ κατὰ πόλιν δεσμὰ...
 τοὺς πόρους. τοὺς μόχθους...» (φ. 138)⁴. Τὰ λοιπὰ πάντα τοῦ χειρογράφου
 Στιχηρά δὲν περιέχονται ἐν τῷ ἐντύπῳ Μηναίῳ, ἐν ᾧ ἔλλειπουν εἰς αὐτῶν
 τὰ ἐν τῷ ἐντύπῳ εἰς διαφόρους ἤχους Ἰδιόμελα τῆς Λιτῆς⁵, τὸ εἰς ἤχον
 πλ. β' Δοξαστικὸν τῶν Ἀποστίχων τοῦ Ἑσπερινοῦ «Ἐορτὴ χαρμόσυτος...»
 καὶ τὸ εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον Δοξαστικὸν τῶν Αἵνων «Ἡ πάνσεπτος τῶν Ἀπο-
 στόλων ἐπεδήμησεν εορτή...».

Μετὰ τὰ Στιχηρά ἀναγράφονται ἐν τῷ χειρογράφῳ κατὰ σειρὰν τρεῖς
 Κανόνες, ὧν ὁ πρῶτος (φ. 139—141), ἀνεπίγραφος εἰς ἤχον δ' ἀναφέρε-
 ται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συνοροταζομένους Ἀποστόλους καὶ δὲν περιέχε-
 ται ἐν τῇ Ἀκολουθίᾳ τοῦ ἐντύπου Μηναίου, οἱ δὲ λοιποὶ δύο (φ. 141—445)
 εἶναι οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἐντύπῳ Μηναίῳ ἐπιγραφόμενοι «εἰς τὸν
 ἄγιον Πέτρον τὸν Ἀπόστολον» (φ. 141) καὶ εἰς τὸν ἄγιον Ἀπόστολον
 Παῦλον» (φ. 143).

Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν τριῶν τούτων Κανόνων, ἐκάστη ᾠδὴ τοῦ ὁποίου ἀπο-
 τελεῖται ἐκ τριῶν ἢ τεσσάρων Τροπαρίων, ὧν τὸ τελευταῖον Θεοτοκίον, εἶ-
 ναι στυχορρηγμένον καὶ μελοποιημένον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Εἰρημῶν: «Ἄσο-
 μαί σοι Κύριε...» (ᾠδὴ α'), (Τόξον δυνατῶν...» (ᾠδὴ γ'), «Τοὺς οὐρανοὺς ἡ

1. Ταῦτα ψάλλονται εἰς τὴν στιχολογίαν τοῦ «Κύριε ἐκέκραξα» εἰς τὸν Ἑσπε-
 ρινόν.

2. Ψάλλεται σήμερον ὡς Πρῶτον Δοξαστικὸν (πρὸ τῆς Εἰσόδου) τοῦ Ἑσπερινοῦ.

3. Ψάλλεται σήμερον εἰς τοὺς «Αἵνους» τοῦ Ὁρθρου.

4. Ψάλλονται σήμερον εἰς τὰ «Ἀπόστιχα» τοῦ Ἑσπερινοῦ.

5. Τὰ Ἰδιόμελα ταῦτα τῆς Λιτῆς φέρονται ἐν τῷ ἐντύπῳ Μηναίῳ ὡς ποιή-
 ματα Ἀνδρέου Ἱεροσολυμίτου (ἤχος β'. «Δεῦρο δὴ μοι σήμερον...»), Γερμανοῦ (ἤχος
 β', «Πέτρε κορυφαίε...» καὶ «Παῦλε στόμα Κυρίου...»), Ἰωάννου Μοναχοῦ (ἤχος γ'.
 «Ὁί τῆς ἄνω Ἱεροσολήμ πελῖται...») καὶ Βυζαντίου (ἤχος πλ. α'. «Ἡ σοφία Θεοῦ...».

ἄρε τῆ σου...» (ῥῥῆ δ'), «Τὸν φατισμόν σου, Κύριε...» (ῥῥῆ ε'), «Ἐβόησα προ τυπῶν...» (ῥῥῆ στ'), «Ἀβραμιαῖοι ποτε ἐν Βαβυλῶνι...» (ῥῥῆ ζ'), «Οἱ ἐν Βαβυλῶνι Παῖδες...» (ῥῥῆ η'), καὶ «Σὲ τῶν τὸν ἀχώριστον Λόγον...» (ῥῥῆ θ').

Τῶν *Εἰρημῶν* ὀλόκληρον τὸ κείμενον ἀναγράφεται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ῥῥῶν δ', ε', η' καὶ θ', τῶν δὲ λοιπῶν σημειοῦται ἅπλως ἡ ἀρχή.

Τελευταῖον ἀναγράφεται ἐν τῷ χειρογράφῳ (φ. 145—145 β) ἐν Ἐξάπαστειλάριον, ψαλλόμενον κατὰ τὸ «Ἐν Πνεύματι τῷ Ἱερῷ...» καὶ ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ «Τὸν δρόμον ἐκτελέσασα ἡ δυνὰς ἡ φωσφόρος...». Τὸ τοῦ ἐντύπου Μηγαίου «Τῶν Ἀποστόλων ἅπαντες...» καὶ τὸ Θεοτοκίον αὐτοῦ «Τὸ μέγα καὶ παράδοξον...» (κατὰ τὸ «Γυναῖκες ἀκουτίσθητε...» ἀμφότερα ψαλλόμενα) ἔλλειπουσιν ἐκ τοῦ χειρογράφου.

Ἐν ὄλῃ τῇ, ὡς ἀνωτέρω, ἐκτιθεμένη Ἀκολουθία οὐδεμία ἄλλη τυπικὴ διάταξις ἢ ὁδηγία ἀναγράφεται, πλὴν τῆς προμνημονευθείσης ἐνδειξεως «Ἐἰς τὸ Θεὸς Κύριος...» (φ. 133β), ἣτις σημειοῦται ἐν ἀρχῇ τῶν *Καθισμάτων*. Μόνον ἐν τῇ ῥῥα τοῦ χειρογράφου ἔχουσιν ἐνιαχοῦ σημειωθῆ ὑπὸ μεταγενεστέρας, προφανῶς, χειρὸς καὶ διὰ διαφόρου μελάνης ἐλάχισται τινες ὁδηγίαι αἱ ἐξῆς :

1) Ἐν φύλλῳ 135 β, παρὰ τὰ *Στιχηρὰ* «Ποίοις εὐφημιῶν...» κλπ. σημειοῦται :

ἰστώμεν στίχους η'.

εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ταῦτα ψάλλονται.

2) Ἐν φύλλῳ 136, ἐνθα συνεχίζονται τὰ *Στιχηρὰ* ὑπὸ τὴν ἐνδειξιν «ἄλλα ἦχος δ'. Ἰδιόμελα» καὶ ἀναγράφονται τρία τοιαῦτα, ὧν τὸ πρῶτον τὸ προμνημονευθὲν Δοξαστικὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ «Τῷ τριτῷ τῆς ἐρωτήσεως...», σημειοῦται :

δ'. ἦχος δ'.

εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα.

3) Ἐν φύλλῳ 136 β, παρὰ τὴν ἀρχὴν τῶν *Στιχηρῶν* (Προσομοίων) «Ἐδωκας καυχήματα» κλπ., σημειοῦται.

Ἐἰς τὸν στίχον ψάλλονται ταῦτα.

4) Ἐν φύλλῳ 137, παρὰ τὴν ἀρχὴν τῶν εἰς τὸν Ἁπ. Πέτρον *Στιχηρῶν* (Προσομοίων) «Ὁ οὐρανόθεν τὴν χάριν δεδεγμένος...» καὶ «Σὺ ἐπαξίως...», σημειοῦται :

Ἐἰς τὸν στίχον ταῦτα.

5) Ἐν φύλλῳ 138, παρὰ τὰ εἰς τὸν Ἁπ. Παῦλον *Στιχηρὰ* (Προσόμοια) «Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεῖς...», «Ὁ χριστοκῆρυξ Σταυροῦ...» καὶ «Ὁ ἐκ κοιτίας μητρος...» σημειοῦται :

Ψάλλονται και ταῦτα.

6) Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ, εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν δύο εἰς τὸν Ἄπ. Παῦλον *Συχηρῶν* (Ἰδιομέλων) «Τὰ κατὰ πόλιν δεομά...» κλπ., σημειοῦται :

Εἰς τὸν στίχον ταῦτα.

Ὡς πᾶς τις δύναται νὰ προσέξῃ, αἱ μεταγενέστεραι αὐταὶ σημειώσεις ἀναφέρονται καθ' ὁλοκληρίαν μόνον εἰς ἄσματα περιεχόμενα ἤδη ἐν τῷ ἐντύπῳ Μηναίῳ, ἵνα δηλώσωσι τὰ ψαλλόμενα ἐν τῇ λατρείᾳ ἄσματα καὶ διακρίνουσι ταῦτα ἀπὸ τῶν λοιπῶν, ἅτινα, προφανῶς, δὲν ἐψάλλοντο πλέον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ σημειώσαντος ταῦτα κατόχου τοῦ χειρογράφου. Καίτοι ὅμως ἡ γραφὴ τῶν σημειώσεων τούτων δὲν εἶναι παλαιότερα τοῦ 15'. αἰῶνος, δὲν δυνάμεθα ἐκ τῶν σημειώσεων τούτων βεβαίως νὰ καθορίσωμεν ἀπὸ πότε ἔπαυσαν χρησιμοποιούμενα ἐν τῇ θ. λατρείᾳ τὰ μὴ δι' αὐτῶν ὑπογραμμιζόμενα *Συχηρὰ* τῆς παρούσης ἐορτῆς. Πάντως καὶ ἐκ τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου πιστοποιεῖται ὅτι μέχρι τοῦ 13'. αἰῶνος, τοῦλάχιστον, ὅτε τοῦτο ἐγράφη, καὶ ἐπὶ πολὺν, ἴσως, ἀκόμη χρόνον περαιτέρω, τὸ ἐν τῇ θ. λατρείᾳ δυνάμενον νὰ χρησιμοποιηθῇ ἄματογραφικὸν ὑλικὸν ἦτο ἀφθονώτερον τοῦ ἐν τοῖς βιβλίοις περιωθέντος, προφανὲς δ' εἶναι ὅτι τὰ εἰς ἀχρηστίαν περιελθόντα ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα τῆς ἐορτῆς τῶν Κορυφαίων Ἀποστόλων¹ εἶναι ἄξια καλλιτέρας τύχης.

Ἄς ἐπιτραπῇ νὰ ρίψωμεν τὴν ἰδέαν ὅπως ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀγομένων ἐορτῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου συντεθῇ μία εἰδικὴ δι' αὐτὸν μόνον Ἀκολουθία, χρησιμοποιουμένων ἰδίᾳ τῶν ἐν τοῖς διαφόροις χειρογράφοις, ὡς τὸ ἡμέτερον, περιεχομένων ἱερῶν ἄσματων, ἅτινα εὐσεβεῖς καὶ ἐμπνευσμένοι μελωδοὶ ἐποίησαν πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν καὶ ἅτινα σήμερον ἀγνοοῦνται.

B'.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΠΑΥΛΟΝ
(Ἐκ τοῦ αὐτοῦ χειρογράφου)

Δημοσιεύομεν κατωτέρω ἐκ τοῦ αὐτοῦ χειρογράφου Κώδικος τὰ ἐν αὐτῷ ἀναγεγραμμένα, μὴ περιεχόμενα δὲ ἐν τῷ ἐν χρήσει ἐντύπῳ Μηναίῳ ἐκκλη-

1. Ἐκ τούτων θὰ δημοσιεύσωμεν ἰδιαίτερας τὰ εἰς μόνον τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἢ καὶ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς Κορυφαίους Ἀποστόλους ἀναφερόμενα ἐκ τῶν ἱερῶν τούτων ἄσματων τοῦ χειρογράφου, παραλείποντες, ὡς ἄκαιρα, τὰ εἰς μόνον τὸν Ἀπόστολον Πέτρον ἀναφερόμενα.

σιαστικά ἄσματα τῆς 29ης Ἰουνίου, εἰς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς Κορυφαίους Ἀποστόλους, περὶ ὧν ὁ ἀνωτέρω ὁ λόγος.

Α'. Εἰς τὸν ἀποστολὸν Παῦλον

Στιχηρὰ Προσόμοια

Ἦχος α'. «*Σταυρὸς κατεπάγη...*»

Παῦλε, Ἀπόστολε Κυρίου
καὶ διδάσκαλε τῆς Ἐκκλησίας,
ὁδηγὲ τῆς ἀληθείας,
ὑπὲρ ἡμῶν δυσώπει'.

Ἦχος δ'. «*Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεῖς...*»

Ὁ ἐκ κοιλίας μητρὸς
ἀφωρισμένος
ὀλώδους ἐμφάσεως
βάρους ἀπάσης φυχῶν
ἀνεπιτερώθης ταῖς πτέρυξι
τῆς ὄντως θείας περιστερᾶς
πρὸς ὕψος οὐράνιον,
ἔνθα τὸν ὑπέρφωτον
γνόφον τοῦ θείου Φωτὸς
ὑπεισελθὼν, ὥσπερ ἄδυτον,
τὴν τῶν ἀρρητῶν
κατεπλουτισθῆς
ρημάτων μύησιν
καὶ ἀπεστάλης
τοῖς ἐν σκότει
τὸ φῶς μηνύων,
Χριστῶν τὸν Θεὸν ἡμῶν,
Ὅν ἐκέτενε
σῶσαι καὶ φωτίσαι
τὰς ψυχὰς ἡμῶν².

Ἦχος α'. «*Ὡ τοῦ παραδόξου...*»

Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος!

Ὁ διώκτης τὸ πρὶν

1. Κώδηξ 11ος Ἱ. Μ. Λειμῶνος, φ. 135β.

2. Ἐνθ. ἀνωτέρω, φ. 138.

Παῦλος ἀφορίζεται
 τὸ θεῖον τοῦ Παντουργοῦ
 βαστάζειν ὄνομα
 καὶ ρητορεύει σαφῶς
 τῆς εὐσεβείας
 τὸ μέγα μυστήριον,
 ὡς ἄνθραξ θεοφεγγῆς
 τῆς Οἰκουμένης
 φωτίζων τὰ πέρατα
 ἐν ἀγαλλιάσει βοῶν
 Χριστῷ συνεσταύρωμαι
 τῷ παρέχοντι πᾶσι
 τοῖς πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος¹.

Φαιδρῶς φαιδρύνεται σήμερον
 Δαμασκὸς δρῶσα
 οὐρανίῳ φέγγει σε
 δυνάμει τε θεϊκῇ
 καταστραπτόμενον
 ἀγάλλεται σὺν αὐτῇ
 καὶ ἡ ἀκρόπολις
 Ρώμη, τὸ αἷμά σου
 ὡς δεδευμένη, σοφὴ
 θεομακάριστε
 Παῦλε Ἀπόστολε,
 καὶ εὐφροαινομένη βοᾷ
 Ἰησοῦν δοξάζουσα
 τὸν παρέχοντα πᾶσι
 τοῖς πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος².

Β'. ΕΙΣ ΑΜΦΟΤΕΡΟΥΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΥΦΑΙΟΥΣ

1. Κάθισμα

***Ἦχος α'.** «Τὸν τάφον Σου, Σωτήρ...»

Ὡς δύο φωταυγεῖς
 τοῦ Ἥλιου ἀστέρες,
 φωτίζετε τὴν γῆν
 διδαχαῖς σελασφόροις

1. Ἐνθ. ἀνωτ. φ. 138β.

2. Αὐτόθι.

ἐκάστοτε ἐν χάριτι,
 Κορυφαῖοι Ἀπόστολοι.
 Ὅθεν δέομαι
 τὴν σκοτισθεῖσαν ψυχὴν μου
 παραβάσει
 καὶ περιστάσει βίου
 φωτίσατε, Ἄγιοι¹.

2. Στιχηρὰ Προσόμοια

*Ἦχος α'. Στανυρὸς κατεπάγη...»

Πέτρε, τῆς πίστεως ἡ πέτρα,
 Παῦλε, καύχημα τῆς οἰκουμένης,
 ἐκ τῆς Ρώμης συνελθόντες,
 φωτίσατε ἡμᾶς².

Στόλοι καὶ ἐρείσματα τοῦ κόσμου
 καὶ ὑπέρομαχοι τῆς ἀληθείας,
 τὰ ἔλεη τοῦ Σωτῆρος
 αἰτήσασθε πᾶσι³.

*Ἦχος δ αὐτός. «Ὁ! τοῦ παραδόξου...»

Τῆς θείας χάριτος κήρυκες
 γεγονότες πιστοῖς
 οἱ σοφοὶ Ἀπόστολοι,
 φωστῆρες τε φαινοὶ
 καὶ θεοφάντορες,
 ὁ Πέτρος θαυματουργεῖ
 καὶ βασιλείας
 τὰς πλεῖς ἐγχειρίζεται
 καὶ Παῦλος θεολογεῖ
 τῆς Ἐκκλησίας
 θεόπνευστα δόγματα
 καὶ ἀγαλλιάσει βοᾷ
 Χριστῷ συνεσταύρωμαι
 τῷ παρέχοντι πᾶσι
 τοῖς βροτοῖς τὸ μέγα ἔλεος⁴.

1. Ἐνθ. ἀνωτ. φ. 133β.

3. Αὐτόθι.

2. Ἐνθ. ἀνωτ. φ. 135β.

4. Ἐνθ. ἀνωτ. φ. 139.

3. Στιχηρὰ Ἰδιόμελα

Ἦχος γ'.

Τοὺς μαθητὰς
 τοῦ Σωτῆρος, δεῦτε, πιστοί,
 θεοπρεπῶς ὑμνήσωμεν
 ψαλμικαῖς ὑμνωδίαις
 καὶ ᾠμασιν
 ὑμνοῦντες αὐτούς,
 ὡς αὐτόπτας
 ἀφράστων καὶ θεουργῶν
 μυστηρίων
 τῆς τοῦ Χριστοῦ σαρκώσεως,
 Πέτρον καὶ Παῦλον,
 πάντων τοὺς φωστῆρας
 καὶ Τριάδος κήρυκας¹.

Οἱ τῆς ἄνω
 Ἱερουσαλήμ πολῖται,
 ἡ πέτρα τῆς πίστεως
 καὶ ὁ ρῆτωρ
 τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ,
 ἡ τῆς Τριάδος δυάς,
 τοῦ κόσμου οἱ σαγηνευταί,
 καταλιπόντες σήμερον
 τὰ ἐπὶ γῆς ἐπορεύθησαν
 ἐν ἀθλήσει πρὸς τὸν Θεόν
 καὶ πρεσβεύουσιν Αὐτῷ
 ἐν παρορησίᾳ
 τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν².

4. Ἐξαποστειλάρια

Ἦχος γ'. «Ἐν Πνεύματι τῷ Ἱερῷ...»

Τὸν δρόμον ἐκτελέσασα
 ἡ δυάς ἡ φωσφόρος
 πρὸς Οὐρανὸν ἀνέδραμε
 καὶ σκηρὰς οὐρανόους,

1. Ἐνθ. ἀνωτ. φ. 136.

2. Αὐτόθι.

ὁ Πέτρος ὁ μακάριος
 ὁ κλεινός, σὺν Παύλῳ δέ
 τῷ θεοφόρῳ πανσόφῳ,
 οὗς τιμῶντες ἀξίως
 μακαρίσωμεν, πιστοί,
 ἐν ὕμνοις δοξολογοῦντες¹.

Γ'. ΚΑΝΩΝ ΤΩΝ ΚΟΡΥΦΑΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ²

Ἦχος δ'.

ᾠδὴ Α'. «Ἄσομαί Σοι, Κύριε...»

Ἄσομέν Σοι, Κύριε ὁ Θεός μου,
 διὰ τοὺς Ἀποστόλους ἀπέστειλας
 ἔθνησι τὴν ἀναρχὸν καὶ ἀφθαρτὸν
 κηρύξαι Βασιλείαν Σου.

Πάντες ἐορτάσωμεν θεοφρόνως
 Πέτρον καὶ Παύλου, τῶν σοφῶν κηρύκων
 τῆς χάριτος, τὴν μνήμην τὴν πανίερρον,
 εὐφραίνει γὰρ τοὺς σύμπαντας.

Πέτρος, ἡ στεργότης τῆς Ἐκκλησίας,
 Παῦλος, ἡ ἄσειστος κρηπίς τῆς Ὁρθοδοξίας,
 σοφίαν τὴν ψευδώνυμον
 ποικίλως ἐτροπώσαντο.

Θεοτοκίον

Σοὶ πάντες προστρέχομεν, Θεοτόκε,
 τῇ Ὑπερμάχῳ ἀσφαλεῖ, εἰς πρεσβείαν
 κινουήντες σε λυτρώσασθαι τὴν ποίμνην σου
 ἐκ πάσης περιστάσεως.

ᾠδὴ Γ'. «Τόξον δυνατῶν...»

Πέτρος ἀλιεύειν πέπανται

1. Ἐνθ. ἀνωτ. φ. 145—145β.

2. Ὁ Κανὼν οὗτος ἐν τῷ ἡμετέρῳ χειρογράφῳ ἐπιγράφεται Ἰω(άννου), περιλαμβάνεται δὲ μεταξὺ τῶν φύλλων 139—141 τοῦ περὶ οὗ πρόκειται Κώδικος.—Χάριν τῆς ἀκριβείας σημειοῦμεν ὅτι «τροπαρία» τίνα δὲν ἀνταποκρίνονται πλήρως πρὸς τοὺς «Εἰρημούς» τῶν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν ἐνίοσι στίχων, ἄλλων δὲ στίχων τὸ ἑλλείπον τῶν συλλαβῶν ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ περισσευόντος τοῦ ἀμέσως ἐπομένου.

καὶ θεομαχεῖν ὁ Παῦλος
καὶ ἄμφω πρὸς δαίμονας
παρετάξαντο ψυχοφθόρους
τῷ Σταυρῷ καθοπλισόμενοι.

Πέτρον ἡ ἀγὴ τοῦ Πνεύματος,
ἡ δὲ Χριστοῦ τὸν Παῦλον
ἀκτὶς τῆς ἐλλάμπειως
μετεσκεύασε πρὸς τὸ κρεῖττον¹
εὐχωνεύτως μεταπλάσασα.

Πέτρος ἐν Σιών πεφώτισται
τῇ τοῦ Παρακλήτου
ἐπιδημία καὶ χάριτι
καὶ Χριστὸν τὸν Ἐσταυρωμένον
τοῖς σταυρώσασι κατήγγειλε.

Παῦλον Δαμασκὸς ἀφώτιστον
ὑποδεξαμένη
πεφωτισμένον τεθέεται
βεβαιοῦντα τὴν πορθουμένην
παρ' αὐτοῦ τὸ πρὶν εὐσέβειαν.

Θεοτοκίον

Χαίροις, μήτηρ ἀπειρόγαμε,
ἡ τὸν Θεὸν Λόγον
ἐν γαστρὶ σου χωρήσασα
καὶ τεκοῦσα σεσαρκωμένον
τὸν Θεὸν ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον.

ᾠδὴ Δ'. «Τοὺς οὐρανούς...»

Τῇ παραδόξῳ τῶν ἰχθύων ἄγρᾳ Πέτρος
τὴν Ἰησοῦ ἐπέγνω κυριότητα,
τὸν οὐρανόθεν Παῦλος δὲ
Κύριον καλοῦντα ἐγνώρισε.

Θαλασσοπόρου ἐπιστὰς ὁ Πέτρος σκάφους,

13. Ἐνθ. ἄνωτ. φ. 139,

διὰ σπυρίδος Παῦλος δὲ δλέθρου ρυσθεις
τὸν Δυτρωτὴν καὶ Κύριον
ἄμφω ἐν τῷ κόσμῳ ἐκήρυξαν.

Ἐπὶ τῶν ἀφώνων ἰχθύων ἐδιδάχθη
Χριστοῦ τὸ πανσθενὲς ἐπίταγμα
ὁ Πέτρος σαφῶς· τῇ ἀβλεψίᾳ Παῦλος δὲ
τούτου τὴν ἰσχὺν ἐκπεπαίδευται.

Τὴν μὲν οἰκίαν καὶ πατριίδα Πέτρος ἔλιπε,
τὴν Φαρισαίων Παῦλος δὲ
ἠρνήσατο μεγαλοφρόνως ἔπαρσιν
θείῳ πυρακτούμενοι ἔρωτι.

Θεοτοκίον

Χερουβικῶν ταγμάτων ὑπερέχουσα
καὶ Θεὸν ἐν ἀγκάλαις ἐποχούμενον
μετὰ σαρκὸς βαστάσασα,
χαίροις, Θεοτόκε πανύμνητε.

Ῥοδὴ Ε'. «Τὸν φωτισμὸν Σου...»

Ἐπὶ Πατρὸς ὁ Πέτρος οὐρανόθεν
ἐμπνευσθεὶς τοῦ Ἐψίστου
Χριστὸν ὁμολόγει, Παῦλος δὲ
αὐτὸν λαλοῦντα εἶχε
τῷ Πατρὶ συννοούμενον.

Ἀπαγορεύσας πρόρρηθεν ὁ Πέτρος
πᾶθος Χριστοῦ καὶ Παῦλος
τούτου μὴ σέβων τὸ κράτος
αὐθις ἀπαθῆ τοῖς πᾶσι τοῦτον
καὶ παθόντα διήγγειλαν.

Σκηνοποιεῖν ὁ Πέτρος τῷ Σωτῆρι
βουληθεὶς καὶ σκόπτων Παῦλος
Αὐτὸν ὡς ταφέντα,

αἴθις ὡς τὸ πᾶν πληροῦντα Τοῦτον
θεϊκῶς ἀνηγόρευσαν.

Θεοτοκίον

Τίς ἐξειπεῖν δυνήσεται τὸν τόκον σου,
Ἄγνή, τὸν ὑπὲρ λόγον,
παράδοξον τρόπον
φύσει γὰρ Θεὸν σεσαρκωμένον
ὑπὲρ φύσιν ἐκύησας.

ᾠδὴ ΣΤ'. «Ἐβόησε προτυπῶν...»

Ἐβόησαν πειρασμοῖς πολυτρόποις
κυκλούμενοι οἱ Ἀπόστολοι
πρὸς Χριστὸν τὸν οἰκειὸν Διδάσκαλον
Ἀγαθὲ, μὴ λήψης ὄρφανούς,
ὡς ὑπέσχου, τοὺς δούλους Σου.

Ἀπασιράπτει ξυνωρὶς Ἀποστόλων
ὑπέρλαμπρος καὶ φωτίζει
τοὺς ὄρωντας πιστῶς
καὶ δαιμόνων ὄψεις ἀμαυροῦ
φθονεράς ταῖς φαιδρότησι.

Καταλείπας τὰ προσόντα ὁ Πέτρος
προσέδραμε τῷ Σωτῆρι
καὶ ζημίαν ὁ Παῦλος ἠγήσατο
τὰ τοῦ κόσμου κέρδη, ἵνα
μόνον κερδήσῃ τὸν Κτίσαντα.

Θεοτοκίον

Τὴν Παρθένον ἐν γαστρὶ συλλαβοῦσαν
θεώμενος καὶ τεκοῦσαν
ὁ Ἡσαΐας, Προφήτης ὁ ἔνδοξος,
σαρκωθέντα Λόγον, τὸν Υἱὸν
καὶ Θεόν, νῦν ἀγάλλεται.

ᾠδὴ Ζ'. «Ἀβραμιαῖοι ποτε...»

Τῆς ἀσεβείας τὸ πῦρ
τὴν Οἰκουμένην φλέγον

σὺν Πέτρῳ Παῦλος δρόσῳ ἔσβεσαν
ἐνθέου κηρύγματος·
ὁ τῶν Πατέρων ἡμῶν
Θεός, εὐλογητὸς εἶ.

Κατὰ κυμάτων ὑγρῶν
ὀδοιπορεῖ ὁ Πέτρος
καὶ διὰ Παῦλον ζάλης σώζονται
πλωτῆρες κραυγάζοντες·
Ὁ τῶν Πατέρων ἡμῶν
Θεὸς εὐλογητὸς εἶ¹.

Τὰς ἀφανεῖς ἐμφανῶς
παρανομίας Πέτρος
καταδικάζων ἀποδείκνυτο
φρικτῶς τοῖς κραυγάζουσιν·
Ὁ τῶν Πατέρων ἡμῶν
Θεός, εὐλογητὸς εἶ.

Τὴν τῶν μελλόντων σαφῆ
ὡς ἐνεσιῶσαν γνῶσιν
σὺν Πέτρῳ Παῦλος ἐκ τῆς χάριτος
ἐπλούτει τοῦ Πνεύματος.
Ὁ τῶν Πατέρων ἡμῶν
Θεός, εὐλογητὸς εἶ.

Θεοτοκίον

Τῆς παρθενίας βλέπων
τὸν ὑπὲρ φύσιν τόκον
ὁ Ἑσαΐας ὁ αἰοίδιμος
μεθ' ἡμῶν ἐκραύγαζεν·
Ὁ τῶν Πατέρων ἡμῶν
Θεός, εὐλογητὸς εἶ.

Ῥοδὴ Η΄. «Οἱ ἐν Βαβυλῶνι Παῖδες...»

Τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ ὁ Πέτρος
καὶ Παῦλος ἐθνικοὺς διενείμαντο,

1. Ἐνθ. ἀνωτ. φ. 140.

ἀλλήλων διεστῶτες δὲ τοὺς λαοὺς
 ἀμφοτέρους συνάψαντες
 ἐνόητι πίστεως
 δημοφρόνως κραυγάζειν ἐδίδαξαν
 Ἐὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
 Κυρίου, τὸν Κύριον.

—
 Τὴν ἐπιθυμίαν εἶχον
 λαμπρῶς συνεῖναι Πέτρος καὶ Παῦλος
 Χριστῷ, ὁρέξει σωτηρίας δὲ τῶν ἐν γῆ
 τὴν ἐν πόνοις προέκριναν
 ζωὴν θεοφρόνως
 τοῦ ἀλύπως ἐν χώρᾳ τῶν ζώντων βοᾶν
 Ἐὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα
 Κυρίου, τὸν Κύριον.

—
 Τοὺς τοῦ ζωηφόρου τρόπου
 θανάτου γνόντες Πέτρος καὶ Παῦλος
 σαφῶς παρ' οὐπερ ἐπεπόθησαν Ἰησοῦ
 ταῖς ἐλπίσιν ἠγάλλοντο
 τῶν ἀποκειμένων
 ἀκηράτων τιμῶν αὐτοῖς κράζουσιν
 Ἐὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα
 Κυρίου, τὸν Κύριον.

Θεοτοκίον

Τὴν φωτοειδῆ Νεφέλην,
 ἐφ' ἣν ἐπέβη δμβρος πηγάζων ζωὴν,
 Μαρίαν τὴν ἀγνὴν οἱ πιστοὶ
 ἐν ὕμνοις μακαρίσωμεν,
 Θεὸν γὰρ τεκοῦσα
 ἐν σαρκὶ τοῖς βροτοῖς δμιλήσαντα
 τοῖς οἰκέταις πᾶσιν ὑπάρχει
 ἀπόρθητον στήριγμα¹

Ῥοδὴ Θ'. «**Σὲ τὴν τὸν ἀχώρητον...**»

Σὲ τὸν τῆ σικῆ μὲν τοῦ Πέτρου
 τῷ χρωτὶ τοῦ Παύλου δὲ

16. Ἐνθ. ἀνωτ. φ. 140β.

θεραπεύσαντα νόσους, Χριστέ,
καὶ δι' ἀμφοτέρων γνωσθέντα
τοῖς πρὶν ἀγνοία κεκρατημένοις,
εὐεργέτα Κύριε,
ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν ἀναδείξαντα Πάθους
μιμητὰς καὶ μάρτυρας
τοῦ Σοῦ Πέτρον καὶ Παῦλον, Χριστέ,
τὴν διὰ σταυροῦ καὶ τοῦ ξίφους
πρὸς Σὲ πορείαν ποιησαμένους,
καὶ ἀξίως στέφαντα,
ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν ἀπαλλάξαντα πλάνης
τὴν τῆς γῆς ἐσπέριον
καὶ φιλόζωνον λῆξιν¹, Χριστέ,
τοῖς τῶν Ἀποστόλων Σου, Πέτρον
καὶ Παῦλον, μέχρι σφαγῆς ἀγῶσι
καὶ δαιμόνων σβέσαντα θρόσους,
ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Λυὰς Ἀποστόλων ἀγία
κορυφαία κῆρὸξ τε
τῆς ἐν Μονάδι Τριάδος σεπτῆς,
Ταύτην ἀνευδότης δυσώπει
πταισμάτων ρυσθῆναι καὶ κινδύνων
τοὺς ὕμῶν τὴν ἐνδοξον
μνήμην γεραίροντας.

Θεοτοκίον

Σὲ τὴν φωτοφόρον νεφέλην
καὶ ἀγνήν καὶ ἐνδοξον
Παρθένον καὶ Μητέρα Θεοῦ,
τὴν τῷ Μωϋσεῖ θεαθεῖσαν
μυστικῶς ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ
ἀκατάφλεκτον βᾶτον,
ὕμνοις μεγαλύνομεν².

1. Ὁ ποιητής, προφανῶς, ἐννοεῖ τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς εἰς τὴν πρόσκαιρον ὄλικήν ζωὴν ἀφωσιωμένης εἰδωλολατρικῆς τότε οἰκουμένης.

2. Ἐνθ. ἀνωτ. φ. 141.